

Hoe en waar Erik Marschman zijn Kerstfeest vierde?

door A.A.M. Horsting-Boerma.

1.

„Maar Erik,” riep tante Eufemia verschrikt, terwijl ze uit haar leunstoel opsprong, „zóó wil ik je hier niet hebben. Gauw naar de keuken en maak eerst altijd je schoenen schoon, als je binnenkomt.”

„Maar tante . . .”

„Stil Erik, ik ben nu eenmaal een kraakheldere vrouw,” en tante Eufemia richtte haar rechte, magere gestalte nóg wat rechter op, „je moet leeren begrijpen, dat ik geen vuil en geen stofje verdragen kan in mijn huis.”

„Maar tante, ik heb heusch mijn voeten geveegd,” waagde Erik, recht in de strenge grijze oogen kijkend.

„Geveegd — geveegd — mijn beste neef, dat is mij niet voldoende. Ga mee, dan zal ik je zeggen, hoe *ik* het wensch.”

Met een zuchtje volgde Erik zijn tante naar de keuken, waar de noodige instructies gegeven werden. „En klop de doek altijd goed uit, vóór je hem weer netjes opvouwt en gebruik nooit voor de tweede keer op één dag van de Erdal, dat is niet noodig . . . zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kasteelen en wie 't kleine niet eert, is 't groote

niet weerd. Leer dat van mij, jongen, zoo'n lesje zal je goed doen, want ik denk dat het er bij jou thuis wel eens anders van langs ging, . . . zoo'n huishoudster — en dan . . . je vader. —

„Zegt U alstublieft geen kwaad van mijn vader,” stiet Erik uit.

Een weinig onthutst zag tante Eufemia den gloeienden blos, die den jongen in 't gezicht steeg en haar koele oogen gleden van de fonkelende bruine naar omlaag.

„Nou, nou,” suste ze, „niet zoo heet gebakerd. Zeg mij liever, waarom je zak zoo puilt?”

Nu vergat Erik in 'n wip, dat hij op 't punt had gestaan, boos te worden.

Een grauw papieren zak kwam te voorschijn.

„Kijkt u eens, gekocht van mijn zakgeld, als je 't oplost en je hangt er 'n draadje in met 'n spijker er aan, krijg je de fijnste kristallen, keetig, hè? Hebt U 'n leeg jam-potje voor me?”

„Keetig is een woord, dat ik niet ken en ik denk, dat geen enkele welopgevoede jongen het gebruiken zal. En hier in huis dient soda, om het waschgoed in te laten trekken en niet om grapjes te maken,” sprak tante Eufemia stug.

„Soda, soda, maar 't is geen soda, tante, 't is glauberzout.” riep Erik lachend en triomfantelijk uit. „Daar gaat het zoo kee . . . k . . . fijn mee, zegt meneer, en 't was zoo'n aardig mannetje in dat kleine drogistenwinkeltje; hij heeft me zóóveel gegeven, wel voor 'n stuiver te veel, wil ik wedden.”

„In 's hemels naam, hoeveel geld heb je voor dien rommel betaald?”

„Och, maar één duppie, tantetje, en U zult zien, ze worden schitterend. Als U 'n oud pannetje hebt dan doe ik het daar in met 'n goeie scheut water, even roeren met een stokje en in 'n wip is 't opgelost; 't kost U nog geen cent aan gas,” liet hij er met een guitig gezicht op volgen.

Maar guitigheid was een karaktereigenschap, die tante Eufemia niet kon waardeeren. Zij kookte van verontwaardiging. „Zoo maar tien heele centen voor niets dan nonsens!” riep zij uit. „'t Is zonde en schande en ik werk niet mee, om jou tot 'n verkwister op te kweeken. Je gaat direct terug naar den drogist en je verzoekt hem vriendelijk, die . . . die zak vol terug te willen nemen, begrepen?”

„Dàt doe ik niet. Dan gooi ik 't nog liever in de goot.” De tranen waren in Erik's oogen gesprongen. Hij draaide zich om, liep plotseling hard de deur uit, en smeed die met 'n vaart achter zich in 't slot.

Tante Eufemia stond als vastgenageld.

Als ik wat gezetter was, zou hij mij een beroerte kunnen bezorgen, dacht ze. En die zal hier drie heele maanden onder mijn dak huizen, hij zal mijn vleesch opeten en mijn melk drinken . . . Als ik niet zoo goedhartig was, ging er vandaag nog 'n brief naar z'n vader.

2.

Z., 7 November 1929.

Lieve Vader,

Waarom bent U ziek geworden en waarom hebt U mij zoolang naar tante Eufemia gestuurd? Ik wou, dat U gauw weer terug kwam. Duurt het nog erg lang voor U beter bent? Want dan houd ik het hier niet uit. Ik mag niets en ik krijg ook geen boterhammen genoeg. Soms heb ik heusch honger. Vandaag heeft tante mij verboden, om met Jan Vermeer te spelen. Die woont hiernaast. Hij is zoo'n keetige jongen en wij maken vaak pret. Gisteren waren wij boven op het schuurtje geklommen. We speelden onbewoond eiland. Ik bleef met mijn broek aan een spijker hangen, toen ik weer naar beneden klom. De scheur was nog al groot en tante was verschrikkelijk boos en nu

mag ik niet meer met Jan spelen, omdat hij te wild is, zegt tante. En 't was juist altijd zoo keetig bij Jan. Hij heeft zoo'n aardige moeder en laatst, toen tante niet wou, dat ik kristallen maakte van glauberzout, dat ik van mijn zakgeld gekocht had, mocht het bij Jan in de keuken en ik kreeg ook een jampotje van mevrouw en er kwamen schitterende kristallen aan het draadje. 'k Heb ze voor Bootje (zoo noemen we meneer Bootsma) meegenomen in een doosje met houtwol, dat we zelf geknipt hadden van houtkrullen — die liggen er genoeg bij de nieuwe huizen. 't Is reuze keetig spelen bij de nieuwe huizen. Er zijn onderaardsche gangen, waar we in kruipen. Als tante niet zoo'n naar mensch was, zou 't hier wel fijn zijn. En nu ik niet meer met Jan mag spelen, houd ik het niet meer uit, Vader. Kan ik niet naar U toe komen? Ik ben dan wel ruim twee maanden van school, maar dat vos ik later wel weer bij en daar ginder bij U zou ik zelf mijn kost wel kunnen verdienen met pakjes dragen of zoo, dat doen wel meer arme jongens in groote plaatsen. U zult niets geen last van me hebben en ik zou misschien af en toe bij U mogen zitten.

Lieve Vader, ik verlang erg naar U, schrijf maar gauw terug, dat ik komen mag en stuurt u mij dan alleen maar het geld voor de reis. Ik durf best zoo ver alleen en 't zal wel niet veel hinderen, dat ik geen Duitsch ken, want dat lijkt immers zoo veel op Hollandsch. Zijn de bergen mooi? Nu lieve vader, beterschap en ik hoop, dat ik komen mag. Veel groeten en een handdruk van Uw zoon

Erik.

Toen de brief dichtgeplakt was, legde Erik hem onder zijn kussen draaide 't licht uit en stapte rillend in bed.

't Was middernacht.

Om half negen was hij al naar bed gegaan. Maar van slapen was niets gekomen. Hij had 'n heelen tijd liggen huilen. Stil, dat tante 't niet hoorde. 't Was afschuwelijk, zooals hij naar vader verlangde. Eindelijk had hij het bedacht van den brief. Nu was hij rustig. Want vader zou het *vast* begrijpen. Die begreep altijd alles en hij zou Erik vast laten overkomen. Vast! Heerlijk zou dat zijn. 'n Heel klein beetje griezelig wel. Zóó ver reizen — alléén. Je zat een halven dag en een nacht in den trein. Maar aan 't eind was Vader en om bij *hem* te komen, durfde je alles.

3.

Den volgenden morgen vond Erik aan het ontbijt een brief van zijn vader. Haastig sneed hij hem open en las:

Mijn lieve jongen,

Je hebt zeker al een poosje naar bericht uitgezien, is 't niet? Je dacht stellig: zoo'n luie vader, hé? Ja, lui wel, hoor! Want ik lig hier den ganschen lieven dag. Maar 't is *moeten*, jongen. 'k Zat veel liever achter m'n schildersezal, geloof je wel? En de reden, waarom ik niet eerder schreef, was, dat ik me niet lekker voelde. Nu is 't weer veel beter, je hoeft niet ongerust te zijn, hoor! Maar de eerste weken hier was 't lang niet goed. 'k Ben echter nog juist op tijd gekomen, zegt de dokter, en als ik nu maar precies doe en eet en drink wat hij voorschrijft, zal ik over een paar maanden heelemaal beter zijn en weer naar jou toekomen. 't Is saai zoo zonder elkaar, hè? En dan zoo ver weg, . . . maar al was ik in Zutphen in 't ziekenhuis, dan mocht je toch ook vooreerst nog niet bij me. Kun je 't goed vinden met tante en zijn er leuke speelmakkers in de buurt? Prettig, dat ik elke week 'n brief van je krijg. Wees vriendelijk voor tante Eufemia

en dankbaar, dat zij zoo lang voor je zorgt. En zal je zuinig zijn met je zakgeld, ouwe jongen? Je moet er nog 'n heele maand mee toe, hoor! 't Is hier alles peperduur.

Maar de heerlijke, zuivere berglucht hebben we maar voor 't happen. Hou je goed, boy, volgende week schrijf ik weer. Dan zal ik je wel meer te vertellen hebben ook. Veel groeten van je liefhebbende

Vader.

P.S. Geef je bijgaand briefje aan tante?

Van het heerlijke plan van vannacht zou nu natuurlijk niets komen. Dat begreep Erik heel goed na het lezen van dien brief. Maar . . . vader werd beter en dat was 't voornaamste.

De morgenboterham smaakte Erik uitstekend, en tante Eufemia gaf hem nog een extra kopje thee. Wat keek die ineens veel vriendelijker. Wat zou vader haar geschreven hebben?

Toen Erik haar goedendag zei, om naar school te gaan, hield ze warempel even z'n hand vast.

„Erik,” zei ze, 'n beetje verlegen, „als je niet te wild met Jan Vermeer bent, trek ik mijn verbod van gisteren weer in.”

In de keuken stopte Erik den brief dien hij aan zijn vader had willen sturen, vlug in het fornuis.

4.

Tante Eufemia hield meer van dieren dan van kinderen.

Ze had een haan en zes kippen. Prachtige vogels waren het met glanzende witte veeren, vuurroode kam en gele pooten.

Vaak stond tante Eufemia voor het kippenhok. Er werden heele gesprekken gehouden.

Maar Piet, de groote oranjekater, had óók een wit voetje bij haar.

Op een middag, — 't was net even over twaalven — schrok tante ontzettend van Piet.

Hij, die zich altijd zoo bedaard, ja zelfs plechtig gedroeg, zoodat hij wel wat op Hiddegeigei, de wijze kater geleek, scheen plotseling heelemaal in de war.

Als gek draaide hij om z'n eigen staart heen, stond dan weer even stil met den bek open, hapte, gaf 'n benauwden schreeuw en begon opnieuw om z'n staart te tollen.

Tante stond met de handen in 't haar.

Gelukkig, daar kwam Erik. Misschien wist die raad.

Opeens rende Piet naar het raam, nam een sprong, wip, daar hing hij boven in de vitragegordijnen. Rrrrt, rrrt, groote scheuren links en rechts achterlatend.

„Piet, Piet,” gilde tante. „Erik help, help!”

Erik had z'n positieven bij elkaar. Hij haalde gauw den ragebol uit het schuurtje en even later stond Piet weer met z'n vier pooten op den grond. Eerst scheen hij beduusd, toen ging het weer in 't rond achter zijn staart aan.

„Hij is gek geworden,” jammerde tante.

„Misschien heeft hij honger,” opperde Erik, die zelf z'n maag erg voelde jeuken.

„Zal ik eens wat melk voor hem halen?”

Tante vond alles goed, als Piet maar weer de oude werd.

Erik zette het volle schoteltje in de buurt van het schreeuwende dier.

Piet zag het, stond stil, kwam nader, probeerde te drinken.

Erik was op z'n knieën gaan liggen, keek onderzoekend naar het beest, dat bijna niets binnenkreeg en telkens vreemd schudde met den kop. „Hij heeft wat aan z'n bek,” beweerde de jongen, „tante, geeft U eens een ouden dikken doek, ik zal Piet er in vangen en dan zullen we eens zien, wat er aan mankeert.”

Arme Piet.
Hij had een
naald in z'n
bek, in de boven-
kaak. Eirk zag het
direct.

Tante schreide.
„De stumper,”
snikte ze. „Wat
moeten we begin-
nen, Erik? De vee-
arts?”

„Welnee, tante-
tje, dat zaakje knap
ik wel op, als U
me maar even
helpt. Kijk, neemt
U nu gauw Piet even van
me over, zoo, bij het nek-
vel, stevig houden, zóó kan
hij niets beginnen. Wacht
maar Piet, ouwe jongen,
Hou je taai, man!”

Warempel, daar had die
handige jongen de naald al te pakken.

Tante Eufemia zette den kater op
den grond.

Deze likte rustig even z'n baard,
miauwde en sloop met deftige foxtrot-
pasjes naar het schoteltje melk, dat
hij bedaard tot den laatsten druppel
leeglikte.

Tante Eufemia had Erik wel willen
omhelzen, als zij er niet te stijf voor
geweest was.

Erik kreeg twee plakjes worst op
z'n boterham inplaats van één en

tante praatte bijna even vriendelijk tegen hem als tegen den witten haan.
Jammer, dat vriendelijkheid bij tante nooit lang duurde.

5.

Dat waren nu eens *lichte* dagen voor Kerstmis, inplaats van de donkere, waarover men gewoonlijk hoort spreken.

Een schitterende blauwe vrieshemel.

Een witte sneeuw- en ijswereld!

Tante Eufemia liep met een zuur gezicht en een rooden neus door de keuken te ijsberen. Een zuur gezicht, omdat ze vond, dat de groenteboer háár nog meer afzette dan hij ieder ander mensch deed en omdat ze al wéér een mud anthraciet moest bestellen. Een roode neus, omdat ze buiten aan de deur te lang had staan pingelen in de kou en omdat ze binnen uit zuinigheid — die heelemaal niet noodig was — niet hard genoeg stookte.

Daar kwam Erik uit school. Roode wangen, van pret — tintelende oogen en de jas vol sneeuw. Jongens, wat 'n fijn sneeuwballen-bombardement was dat geweest. En bij school 'n glijbaan van wel 10 Meter lang.

Erik trok, vóór hij de keukendeur binnenging, z'n jekker uit, klopte al de sneeuw er netjes af, stampte z'n schoenen schoon enz., enz., zooals de keurige tante Eufemia hem dat geleerd had.

„Goedenmiddag, tantetje. Hoera! Denk eens, we hebben vanmiddag vrij voor 't ijs. Heerlijk, hè?”

„Vrij? Alweer? Nu de Kerstvacantie zóó gauw begint? Ik vind, dat het leeren er leelijk bij inschiet tegenwoordig. Enfin, je kunt dan na de koffie de straat schoonmaken, dan ben je tenminste nuttig bezig en 't is hard noodig, want het plakt hoe langer hoe meer op de steenen en als de dooi straks komt . . .”

„Mag ik dan niet schaatsenrijden, tante?” vroeg Erik verschrikt.

„We zullen zien, plicht gaat voor.”

O wee, dacht de jongen, ze is weer uit haar humeur.

Och, nu zal er wel niets van Jan's plannetje komen. Ze vindt het toch niet goed.

En hij zweeg en at z'n boterhammen.

Als tante Eufemia uit haar „hum” was, en dat gebeurde nog al eens, moest je maar niet praten, had Erik geleerd, anders werd 't nóg erger. En vooral niets vragen.

Och, dat kòn immers ook niet! Hoe zou hij *nu* kunnen zeggen: tante, de ijsbaan komt open vanmiddag en Jan's vader is lid van de ijsclub en Jan heeft ook een kaart. Jan vroeg, of ik mee ging, wilt u óók lid van de ijsclub worden voor mij? Nee, nee, zoo iets kon je aan *vader* vragen, maar niet aan tante Eufemia.

„Je kunt de goeie schop nemen en de bijl voor als 't heelemaal niet los wil en dan later met den heibezem wegvegen,” zei tante Eufemia.

Erik knikte een beetje verstrooid. Hij had zitten denken aan 't vorige jaar. Dàt was leuk geweest met vader. Op 't Kanaal! Zij samen, hij achter Vader aan een stok.

Voelde tante Eufemia iets van stil verwijt in de bruine, openhartige jongensoogen tegenover haar?

„'t Iseenuwleukwerkje, straat veggen”, verdedigde zij zich „en je zult nog wel 'n uurtje over hebben ook”.

„Jan gaat vanmiddag op de ijsbaan. Die komt open.” — Hè, als ze nu eens zei: zoo? nu dan moet jij daar ook maar naar toe, als je klaar bent met de straat. . .

„Jan naar de ijsbaan? Toen *wij* zoo oud waren, kwamen we daar niet. *Wij* reden op de slooten en op de gracht.”

Erik trachtte zich tante Eufemia al schaatsenrijdende voor te stellen. Had ze 't heusch gekund?

„Als de gracht goedgekeurd is, kun je dáár gaan, als je klaar bent,” vervolgde tante. En toch kwam Erik op de ijsbaan terecht bij Jan en de andere vrienden van school. Dat kwam zoo:

Bij de Vermeer's was plotseling de Indische oom, die met verlof in Den Haag was, komen aanwaaien. Zulke Indische ooms zijn gewoonlijk erg leuk en erg royaal.

„Kan je beste vriend niet mee? Nou maar, dan krijgt hij van mij een dagkaart cadeau! En laten we hem allemaal 'n handje helpen met die straat.”

Tante Eufemia maakte bezwaren. Maar tegen den Indischen oom hielden die geen stand. 'n Leuke grappenmaker als hij was, die oom Piet! Hij maakte zelfs tante aan 't lachen. En dat zegt wat.

'n Half uur later vertrok de heeie stoet. De gansche familie Vermeer moest mee, tot kleine Juultje toe. Die werd in de prikslee getrokken. „Hoe meer zielen, hoe meer vreugd,” zei oom Piet.

Wat hadden ze een pret!

Er was ook een orgel op het ijs.

En in het tentje kregen ze elk 'n kop dampende chocolade. Wat dat smaakte!

Toen gingen op 't laatst de jongens krijgertje op schaatsen doen. Jan, Erik, Hans Vermeulen, Frits Smith, Dirk Vermaes en Fred en Ko van de vijfde mochten ook mee. Dát waren twee wilde rakkers. Als die nu maar niet mee hadden gedaan, was alles goed gegaan.

Maar Fred kon het toch eigenlijk ook niet helpen, dat hij net precies zoo'n zwaai nam, toen Erik hem voorbij ging. Fred's schaats haakte in die van Erik. Ze vielen allebei. Fred krabbelde dadelijk weer op. Erik bleef liggen. Hij werd heel bleek. Hij kon niet op komen. Hij schreeuwde 't uit, toen hij 't probeerde.

Erik had zijn been gebroken.

Oom Piet droeg hem naar huis en ging dadelijk een dokter halen.

6.

„Er moet op die kamer gestookt worden,” zei de dokter kortaf.

„Maar dokter, ik zei U toch . . .”

„Juffrouw Bekker, ik wéét nu wel,” viel de dokter ongeduldig in, „dat U geen kacheltje over hebt. Maar dan kóópt U er een, zoo'n klein salamandertje is voldoende, en dan een ketel water bovenop zetten. Stuur U maar gauw iemand. De jongen màg niet op zoo'n koude kamer liggen. 't Is een temperatuur daar. Hij heeft stellig hard koorts gehad vannacht en zich bloot gewoeld. Anders zou hij nu niet ineens zoo hoesten. Hij kan wéér koorts krijgen vannacht. Wilt U, dat hij longontsteking oploopt? De beenbreuk is al èrg genoeg zou ik zeggen. Dus — U zorgt daarvoor en vanavond laat kom ik nog eens kijken. Dag juffrouw Bekker.”

De voordeur klapte dicht.

Zenuwachtig wreef tante Eufemia haar handen. Een mooie boel was het. Dat háár nu juist zoiets moest overkomen. Daar zat ze nu met dien jongen opgescheept. En die dokter bestelde maar: dit moet en dat moet en U kóópt maar . . .

Erik lag in z'n bed met zijn gezicht naar den muur gekeerd, diep onder de dekens. Hij huilde 'n beetje. Als tante soms binnenkwam, mocht ze 't niet zien.

Waarom huilde Erik nu? En hij had zich zoo flink gehouden aldoor. Toen het been gezet werd, had hij geen kik gegeven. Stijf de tanden op elkaar. Vuisten gebald. 't Was lang geen grapje. En er moest ook nog geopereerd. 'n Splinter in het vleesch

gedrongen. Die moest er uit. „Kranige jongen, hoor,” had de dokter gepezen. „Wat wil je later worden?”

„Vlieger, dokter,” had Erik prompt geantwoord.

„Nou, dan vliegen wij samen nog eens over de Noordpool.”

En nu lag Erik als 'n klein jongetje te huilen.

Ja, verdriet hebben is soms moeilijker dan pijn lijden.

Erik had verdriet om tante Eufemia. Ze hield niet van hem. Hield ze wel van iemand? Van Piet en van de kippen, ja, maar van *menschen*? Ze was niet vriendelijk. Erik voelde

zich als 'n lastpost. Dat was afschuwelijk. En met een paar dagen was 't Kerstmis. Morgen begon de vakantie. Erik had aan vorige jaren liggen denken, als 't Kerstmis was. Altijd waren Vader en hij samen naar Amsterdam gegaan. Daar woonde toen 'n broer van Vader. Die zat nu met zijn geheele gezin in Amerika. Op 'n farm.

O, wat was het altijd heerlijk geweest met Kerstmis in Amsterdam.

Oom Frits was leuk, tante Cato zoo lief en dan al die vroolijke neefjes en nichtjes. Zoo gezellig was het daar. En altijd een groote Kerstboom. Een prachtige. Tot aan het plafond. De kinderen mochten hem zelf versieren. En ze zongen samen bij de piano. De heele kamer was Kerstmis. Mooie platen van de Madonna en 't Kindje. En de randen van ijspegels en overal slingers vergulde denneappels en sparregroen en hulst. Er werd altijd een mooi verhaal voorgelezen. En ze gingen ook allemaal samen naar den Kerstboom in de kerk. Wat het orgel dan plechtig speelde. Alleen tante Cato

bleef dan thuis. Die had dan te veel te doen. Die wachtte hen op als ze koud en verkleumd thuis kwamen met warme chocolademelk en kerstkransjes . . . Kerstmis!

Over drie dagen al.

En vader was ver weg. En oom Frits en allemaal in Amerika. Hij — Erik alleen met tante Eufemia. Tante Eufemia vierde nooit Kerstmis. Je zou er niets van merken dat het Kerstmis was. Als hij niet zijn been gebroken had, zou Jan hem misschien gevraagd hebben. Die kregen natuurlijk wél een kerstboom. Och, maar 't ergste van allemaal was tante Eufemia's zure gezicht en dat hij door háár geholpen moest worden.

Maar kom, er was nu eenmaal niets aan te doen. Hij wilde niet kinderachtig zijn. En hij zou weer eens net doen, of tante wél vriendelijk was, denken, dat het zoo was,

Dat zou misschien helpen. Dat had wel eens meer geholpen den laatsten tijd. Vooral niet laten merken, dat hij gehuild had, dat hij naar vader verlangde . . .

Maar soms gebeuren de dingen héél anders dan wij ons voornemen.

„De mensch wikt, God beschikt,” luidt het spreekwoord.

's Avonds kreeg Erik erge pijn. Het verdoovingsmiddel was uitgewerkt. De koorts zette op. Toen de dokter kwam, herkende Erik hem niet. Hij lag maar te kreunen. Soms, ineens, gilde hij het uit. Hij wist daar zelf niets van. Zijn weten was weg en zijn willen ook. Daarom kon hij nu z'n tanden niet opeenklemmen en zijn vuisten niet ballen, om geen kik te geven.

Wel een kwartier bleef de dokter met hem bezig.

Telkens legde hij een nieuwe ijskous doek op Erik's voorhoofd.

„Ik zal zorgen dat U ijs krijgt,” zei de dokter nu vriendelijk tegen tante. Hij wist, dat ze alleen was, dat het dienstmeisje niet in huis sliep.

En toen: „Er moet natuurlijk gewaakt worden. U doet het zeker zelf? Of zal ik zuster Bremer waarschuwen?”

Nee, tante zou het zelf doen.

„En elk uur zijn drankje, juffrouw Bekker”, eindigde dokter zijn uitleggingen.

7.

Tante Eufemia had juist 'n schepje anthraciet op het salamandertje gedaan.

't Was tegen middernacht.

Toen begon Erik te ijlen.

Vreemde dingen zeggen de menschen, als ze ijlen. Soms praten ze over heel vroeger, van iets, dat al heelemaal vergeten leek. Dan weer fantaseeren zij de wonderlijkste lotgevallen. Maar 't gebeurt ook wel, dat ze beginnen te spreken over dingen van het heden, die ze werkelijk gedacht hebben, of alleen maar even aangevoeld en die ze voor geen geld ter wereld zouden hebben willen zeggen; dingen ook waarvan ze vréésden, dat ze zouden gebeuren.

Erik gooide wild de dekens van zich af. „Ik wil weg,” schreeuwde hij. „Ik moet nog met den trein. Ik moet naar Vader. Gauw, gauw, anders gaat hij dood, als ik niet op tijd bij hem ben.”

Met moeite hield tante Eufemia hem in bed. Telkens vloog de jongen weer op en aldoor diezelfde angstige stem, die dezelfde angstige woorden uitschreeuwde.

Tante Eufemia werd moe. Ze kon Erik bijna niet meer houden. Teneinde raad, begon ze op sussenden toon tegen hem te praten. „Stil maar, mijn jongen. Vader wordt wel weer beter. Ga maar rustig slapen, hoor!”

En zie, plotseling werd het kind kalm en legde zich rustig neer, met een diepen zucht, als van verlichting.

Had hij de woorden verstaan? Of was het enkel gekomen, doordat tante op zachten, overredenden, sussenden toon had gesproken?

Tante Eufemia schonk zich een kopje koffie in en probeerde wat in de courant te lezen.

't Ging niet.

Ze voelde zich zoo wonderlijk te moede vannacht.

Tante Eufemia was nooit getrouwd geweest. Ze was altijd alleen gebleven na den dood van haar ouders. Ze had nooit iemand gehad om voor te zorgen. Alleen haar dieren. Maar nu was er ineens dit neefje gekomen. Een lieve, vroolijke jongen was hij, 't was waar. Ze had nooit zulke kinderen gekend als hij. Nu was hij ziek, hard ziek. En daar zat *zij* nu, om hem op te passen. Hij had niemand anders dan háár.

Een vreemd, zacht gevoel was er in haar hart ontwaakt. 't Leek heusch wel, of ze 'n beetje *gelukkig* was. Hoe kòn dat nu!

Zooals ze zooveen tegen Erik gepraat had, in haar angst, zoo zacht zoo sussend, net of . . . — ja, net of 't haar eigen kind was . . . zoo had ze nog nooit tot iemand gesproken. En dát . . . had dat wonderlijke, gelukkige gevoel, dat vanavond zoo maar gekomen was, nóg warmer in haar doen opwellen.

Daar sloeg de klok twaalf uur.

't Klonk vreemd helder in den stillen nacht.

Nu moest ze het drankje weer geven.

Maar Erik sloeg het haar uit de hand. „Weg!” schreeuwde hij, „je bent een naar mensch, je houdt toch niet van mij, je geeft me zeker vergif. Je wilt, dat ik óók dood ga, net als vader, dan ben je me kwijt.”

„O,” riep tante Eufemia verschrikt, „Erik, wees toch stil, zeg toch zulke dingen niet en ga weer gehoorzaam liggen”.

Erik ging liggen. Maar stil werd hij niet. Hij praatte al maar door en toen zei hij alles, wat hij die laatste weken moeilijk in zich opgesloten had, de dingen die hij gedacht en niet gezegd had. Zijn willen was immers weg. Dat is zoo, als de menschen ijlen.

„U bent heel anders dan Jan's moeder, tante Eufemia. U bent niet lief en niet vroolijk. U kijkt bijna altijd stuursch en U bent meestal uit Uw humeur. U houdt van geen mensch en niemand houdt van U. Ik ook niet. Ik kan niet van U houden, als U zoo vervelend bent en mij zoo bedroefd maakt. Altijd hebt U wat te vitten en 't is of U 't niet verdragen kunt, als ik plezier heb. Als vader geld gestuurd had, was ik allang bij U weggelopen. Dan was ik naar Vader gegaan.”

Dat allemaal zei Erik in zijn koorts. En nog veel meer.

En tante Eufemia hoorde alles aan. Na het warme gevoel van zoeven kwam het als een koud stortbad over haar. 't Was alsof zij voor een rechtbank zat en haar vonnis aanhoorde.

Erik was haar rechter.

Hij zei haar de waarheid en wist zelf niet, dat hij het deed.

O, wat een strenge rechter was Erik.

Tante Eufemia had nooit geweten, dat ze zóó was. Ze had eigenlijk nooit naar zich zelf gekeken. Ze had het altijd te druk gehad met de fouten van anderen.

Nu zag ze zich zelf. En ze schrok er van. Zóó was ze.

Een hard, zelfzuchtig mensch. Een slécht mensch. Alleen voor haar dieren was ze goed geweest. Gelukkig tenminste. Maar waren menschen niet meer dan dieren?

Tante liep voorzichtig naar Erik's bed. De jongen keek haar ineens met groote oogen aan. „Bent U daar, tante Cato?” riep hij. „O, wat heerlijk, dat U het bent en niet die ander. Lieve tante Cato, kom gauw hier en leg Uw hand op mijn hoofd, dan zal het niet meer zoo'n pijn doen.”

Na een paar minuten viel Erik in slaap. Tante Eufenia hield haar ijskoude hand op zijn arm hoofd. Heel stil. Ze durfde zich niet bewegen.

En de zieke bleef slapen. Een rustige genezende slaap. Een gelukkig trekje lag om zijn mond.

Zóó zou hij niet liggen, als hij wist, dat *ik* het maar was, dacht tante Eufemia beschaamd.

Het werd een moeilijke nacht, de moeilijkste van haar geheele leven.

Maar het werd de nacht van haar bekeering. Zij werd een ander mensch. Een nieuw mensch.

De oude, brommerige, vitterige, zelfzuchtige had afgedaan. Misschien niet ineens. Maar 't zou komen. 't Moest.

8.

„Hij is juist even ingedommeld,” dokter.

„Dan zal ik hem niet wakker maken, juffrouw Bekker. We zijn op den goeden weg en . . . U zorgt zoo prachtig voor uw neefje. Kom, dan ga ik maar gauw naar huis. Ieder is dáár het liefst met Kerstmis en mijn kleuters zullen verlangen dat de lichtjes van den Kerstboom worden aangestoken. Dat is mijn werkje altijd, ziet U. Goeden avond, juffrouw Bekker. Prettige Kerstmis met uw pupil.”

Toen Erik tegen zes uur wakker werd, kon hij zijn oogen niet gelooven. Wat? Een Kerstboom? Tòch een Kerstboom? Droomde hij?

Hij kneep zich eens even in z'n arm. Dat voelde hij. 't Was dus waar. Daar ginds

in den hoek van de kamer stond werkelijk een kerstboom. Wel niet zoo'n groote als die in Amsterdam, maar hij was anders even mooi. En tante Eufemia stak juist het laatste kaarsje aan. Nu ging ze op een afstand staan, hield haar hoofd schuin.

Erik hield zich doodstil.

Daar ging tante naar de kast. Ze haalde er een pak uit. 't Leek net een postpakketje. Ze legde 't onder den Kerstboom.

Zou dat? ... Een pakje van Vader misschien? Als het dat eens was ...

„Tante.”

„Ja, mijn jongen, ben je al wakker?”

„Tante, wat heerlijk, dat er een kerstboom is. Hebt u dat . . . ? En dat pakje, tante?”

„Dat is vanmorgen van Vader gekomen. Ik heb het bewaard tot nu. Wil je 't graag open hebben?”

„Nou, of”

„Goed, dáár zullen wij dan samen ons kerstfeest mee beginnen, hè?”

Het Kerstfeest van tante Eufemia en Erik!

Hoe dat gevierd werd?

Nee, dat kan ik niet meer vertellen.

Maar mooi en goed was het en Jan Vermeer kwam er ook nog bij te pas.